

NMU

aan zet!

_____ beleidsplan 2005 - 2008

Colofon

Uitgave	Juni 2005
Tekstbijdragen	Medewerkers NMU
Eindredactie	Chris de Visser
Foto's	NMU
Vormgeving	Ontwerpburo Suggestie & illusie
Druk	USPbv, Utrecht

Inhoud

Deel 1: Algemeen

■ Inleiding	2
■ Leeswijzer	2
■ Speerpunten landelijk en stedelijk gebied	3
Groene kernkwaliteiten van Utrecht	3
Water	3
Landelijk gebied	4
Ruimtegebruik in stad en land	4
Duurzame energie en CO ₂ -uitstoot	5
Duurzame mobiliteit	5
■ Missie	6
■ Omgeving en werkwijze	6
■ Netwerken	8
■ Organisatie	10
■ Financiën	10

Deel 2: Uitwerking van de thema's

■ Natuur in het landelijk gebied	11
■ Duurzame landbouw	12
■ Groen rond de stad	14
■ Ruimte voor schoon water	15
■ Ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied	17
■ Infrastructuur	19
■ Duurzame mobiliteit	20
■ Klimaat en duurzame energie	21
■ Zorgvuldig ruimtegebruik	22
■ NMU en de gemeenten	23
■ NMU en het lokale netwerk	23
■ NMU en de inwoners van de provincie Utrecht	24

Inleiding

'Het gaat goed en er is al veel bereikt.' Dergelijke positieve geluiden zijn de laatste jaren vaak te horen als het gaat over behoud en ontwikkeling van natuur, milieu en landschap. Die optimistische inschatting is deels terecht. Een voorbeeld is de Europese wet- en regelgeving die planten, dieren en landschappen beschermt. Binnen Nederland wordt hard gewerkt aan de realisatie van een netwerk van natuurgebieden, de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). En het landschap krijgt de aandacht die het verdient, ook in Utrecht. Ook voor het milieu zijn verbeteringen te melden, onder meer dankzij nieuwe regelgeving en schonere technieken.

Er zijn dus zeker resultaten geboekt. Maar nog lang niet alles loopt op rolletjes. Veel milieuproblemen nemen juist toe en de natuur gaat op een heleboel plekken hard achteruit. Het zijn vaak problemen met complexe oorzaken die nu aandacht vragen. Een bekend voorbeeld is de klimaatverandering. De gevolgen van het voortdurend toenemende energiegebruik en de uitstoot van broeikasgassen worden wereldwijd zichtbaar.

Ook op kleinere schaal spelen ingewikkelde problemen, die niet eenvoudig zijn op te lossen. Rust en duisternis - belangrijke waarden voor de natuur en voor de mens - zijn bijna nergens meer te vinden in het drukke Nederland. En de natuurwaarden buiten de EHS gaan zienderogen achteruit; een oorzaak is gebrek aan water, dat bovendien van onvoldoende kwaliteit is. Intensivering van de landbouw legt een grote druk op het landelijk gebied en leidt tot de aantasting van landschappen. De toename van het autoverkeer heeft zeer ernstige gevolgen voor de luchtkwaliteit.

Voor veel natuur- en milieuproblemen is een actieve aanpak op regionaal niveau noodzakelijk. En daar is de NMU aan zet!. Wij blijven opkomen voor de belangen van een rijke natuur, een aantrekkelijk landschap en een schoon milieu. Ons streven is een evenwichtige duurzame ontwikkeling in ecologisch, sociaal en economisch opzicht. Dat willen we doen met behulp van de kennis en de ervaring die aanwezig zijn in de provincie, en onze intensieve samenwerking met een groot lokaal, regionaal en nationaal netwerk. We zien veel aanknopingspunten in actuele ontwikkelingen om in de komende jaren opnieuw goede resultaten te boeken.

Leeswijzer

Het beleidsplan van de NMU bevat een deel A en deel B. Deel A geeft aan welke trends en ontwikkelingen er inhoudelijk zijn, waar de NMU staat en hoe de NMU de komende jaren aan de slag wil. In deel B zijn een aantal thema's uitgewerkt die de komende jaren belangrijk zijn. Ze vormen de speerpunten in het werk van de NMU.

Speerpunte lande

Groene kernkwaliteiten van Utrecht

Utrecht is mooi! De Heuvelrug, het veenweidegebied, de Kromme Rijn, Eemland, de Gelderse Vallei: iedere streek in de provincie heeft een eigen karakter met grote kwaliteiten. De gevarieerde landschappen, de aanwezige natuur en een gezond milieu zijn buitengewoon waardevol. De NMU werkt aan het behoud van die 'groene kernkwaliteiten'. Daarbij hoort een verscheidenheid aan planten en dieren, maar ook een goede waterkwaliteit en de juiste hoeveelheid water.

De NMU wil andere organisaties en de overheden stimuleren, ondersteunen en inspireren om de groene kernkwaliteiten van Utrecht te behouden en verder te ontwikkelen. Daarbij heeft de NMU aandacht voor de omstandigheden en voorwaarden die nodig zijn om de Ecologische Hoofdstructuur te realiseren en goed te laten functioneren. Maar de NMU werkt ook buiten de natuurgebieden aan de kwaliteit van de natuur en het landschap. Daar zijn grote bedreigingen zichtbaar, maar er liggen ook nieuwe kansen. De natuurwaarden kunnen worden versterkt door goede verbindingen tussen de verschillende natuurgebieden te realiseren, en door de introductie van duurzame agrarische beheermethodes op de landbouwgronden.

De NMU ziet 'stilte' en 'duisternis' als belangrijke waarden voor mens en dier. Deze moeten beter in het (provinciale) beleid verankerd worden. Voor dieren is een rustige omgeving essentieel om te kunnen leven: om voedsel te zoeken, zich te verplaatsen en zich voort te planten. En ook mensen hebben het nodig om af en toe tot rust te komen en te genieten van de natuur.

Water

De kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater is op veel plaatsen in Utrecht niet goed, en er is ook een watertekort. Dit is nadelig voor tal van planten- en diersoorten. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) biedt goede kansen voor verbetering. In de komende jaren moet deze internationale richtlijn worden vertaald naar maatregelen op regionaal niveau. De NMU geeft hieraan prioriteit. Ook de sturende rol van water in het ruimtelijke beleid en het terugdringen van de verdroging hebben de volle aandacht.

In bebouwd gebied richt de NMU zich op verbetering van de waterkwaliteit door vermindering van de vervuiling door diffuse bronnen. De waterkwantiteit kan worden verbeterd door afkoppeling van de regenwaterafvoer via het riool, zodat het regenwater de kans krijgt om in de bodem te dringen. De NMU wil zo een betere - hogere - grondwaterstand bereiken, wat vooral ten goede komt van de natuur op de Heuvelrug. In het stedelijke gebied hebben de maatregelen vooral effect op de kwaliteit van het oppervlaktewater. Bij het streven naar kwaliteitsverbetering ziet de NMU ook een rol weggelegd voor de inwoners van Utrecht.

n in het landelijk en stedelijk gebied

Landelijk gebied

Het landelijk gebied ondergaat grote veranderingen. De rol van de landbouw als sterke economische drager wordt minder prominent. Veel agrariërs moeten nieuwe activiteiten zoeken om het hoofd boven water te houden. Sommige boeren zullen stoppen met hun bedrijf, terwijl andere bedrijven juist groeien. De NMU ziet in deze ontwikkelingen aangrijpingspunten voor maatregelen om de kernkwaliteiten van het landelijk gebied te versterken.

In de visie van de NMU vervullen de agrariërs een sleutelrol als beheerders van het landelijke gebied. De gevarieerde landschappen en de specifieke natuurwaarden kunnen niet blijven bestaan zonder duurzaam agrarisch beheer. De NMU richt zich daarom op duurzame landbouw en wil agrariërs en gemeenten stimuleren en ondersteunen om nieuwe, duurzame activiteiten te ontplooiën: de 'groene diensten'. Ook bij het vasthouden en bergen van water kan de landbouw een hoofdrol spelen: daar gaat het om de levering van 'blauwe diensten'.

Het veenweidegebied en de Gelderse Vallei zijn de eerste twee gebieden waarop de NMU zich richt. De NMU onderzoekt de haalbaarheid van een gebiedsfonds, waarmee groene en blauwe diensten gefinancierd kunnen worden. Daarnaast streeft de NMU naar versterking van de kernkwaliteiten in het buitengebied door zorgvuldige ontwikkeling van nieuwe economische dragers.

Wonen (landgoederen), werken (groene werklandschappen), water (berging) en recreatie (bijvoorbeeld golfbanen) kunnen goed samengaan met een mooi landschap en een rijke natuur. De inpassing van dergelijke functies in het landelijk gebied vraagt om een gedegen aanpak en goede waarborgen. Het gaat om maatwerk, dat moet passen binnen heldere randvoorwaarden in het ruimtelijk beleid. De NMU zal op beide niveaus een bijdrage leveren, zoekt actief de samenwerking en sluit coalities met andere maatschappelijke organisaties.

Veel inwoners van de provincie Utrecht trekken er regelmatig op uit om te ontspannen in één van de vele natuurgebieden die de provincie rijk is. De NMU wil de natuur en de beleving van 'buiten zijn' dichterbij de inwoners brengen van (vooral) de steden Utrecht en Amersfoort. De NMU zet zich in voor grotere en mooie groengebieden rond de stad, betere verbindingen vanuit de stad naar het omliggende landelijk gebied en een betere ontsluiting van het groene gebied voor fietsers en wandelaars, ook met het openbaar vervoer. Dan kan het autogebruik voor het bezoek van natuurgebieden afnemen, wat minder uitstoot van vervuilende stoffen betekent.

Ruimtegebruik in stad en land

De provincie Utrecht bruist van activiteiten. Vanwege de centrale ligging in het land, maar ook omdat de provincie een geliefde plek is om te wonen, te werken en te recreëren. Woningbouw,

bedrijventerreinen, infrastructuur en recreatie nemen allemaal een stukje van de provincie in beslag. Daarom is het noodzakelijk om zorgvuldig om te gaan met de beschikbare ruimte. De NMU zet zorgvuldig ruimtegebruik in stedelijk en in landelijk gebied hoog op de agenda. De regie van het ruimtelijke beleid moet in de visie van de NMU liggen bij de provincie Utrecht. Daarnaast wil de NMU de gemeenten praktische handvatten bieden om goed met de ruimte om te gaan.

Duurzame energie en CO₂-uitstoot

De wereldwijde klimaatverandering wordt steeds duidelijker zichtbaar. Ook Nederland krijgt te maken met de gevolgen. Extreme neerslag, of juist lange droge perioden, zullen vaker voorkomen en er zijn al veranderingen in de flora en fauna gesignaleerd. Om de klimaatverandering af te remmen, is het noodzakelijk dat mondiale doelstellingen, zoals die bijvoorbeeld in het verdrag van Kyoto zijn vastgelegd, een vertaling krijgen naar maatregelen op nationaal en regionaal niveau.

De NMU ziet volop kansen om op regionaal niveau aan de slag te gaan. Niet alleen om de gevolgen van klimaatverandering aan te pakken (bijvoorbeeld in het waterbeheer), maar ook om iets aan de oorzaken te doen. De NMU kiest daarom als nieuw speerpunt voor vermindering van de CO₂-uitstoot. De aandacht gaat uit naar de opwekking en toepassing van duurzame energie door het realiseren van windenergie en andere alternatieve energiebronnen. De NMU richt zich daarnaast op energiebesparing: ondanks eerdere besparingsrondes is ook hier nog veel te winnen.

Duurzame mobiliteit

Verkeer is in de provincie Utrecht een prominent thema. De NMU richt zich niet alleen op de grote infrastructuur, maar in toenemende mate ook op de stimulering van duurzame mobiliteit. Lokaal en regionaal (auto)verkeer hebben direct invloed op de gezondheid van mensen en op de kwaliteit van hun leefomgeving. Duurzame mobiliteit vermindert de negatieve effecten van het verkeer op de luchtkwaliteit en vermindert de geluidsoverlast, het ruimtegebruik en de uitstoot van CO₂.

De NMU richt zich in eerste instantie op de gemeenten, om hen te bewegen maatregelen te nemen en randvoorwaarden te scheppen die de inwoners aanzetten tot het gebruik van duurzame vormen van mobiliteit. Ons doel is dat de steden en dorpen hun inwoners volwaardige, aantrekkelijke alternatieven bieden voor het autogebruik. De NMU richt zich bovendien nadrukkelijk op bewoners en lokale organisaties, om samen met hen te zoeken naar goede alternatieven.

Missie

De NMU zet zich in voor natuur, milieu en landschap in de provincie Utrecht. We zijn waakzaam, we signaleren kansen en grijpen die. We spelen in op ontwikkelingen binnen en buiten de eigen provincie. We voeren een scala aan activiteiten uit, we nemen deel aan gezamenlijke acties en we steunen met raad en daad de initiatieven van anderen.

De NMU werkt aan verbreding van het maatschappelijke draagvlak voor een duurzame provincie. We richten ons intensief op de gemeentelijke en provinciale politiek om steun te vinden voor onze ideeën. En we zoeken bewust samenwerking met andere organisaties, individuen, overheden en bedrijven.

De NMU legt de verbinding tussen het belang van een gezonde natuur en het recht op een gezonde leefomgeving voor mensen. Het belang van ons werk stopt niet bij de grenzen van de provincie. De NMU werkt in Utrecht aan een duurzame wereld.

Omgeving en werkwijze

De NMU onderscheidt zich van andere natuur- en milieuorganisaties in de provincie, door zich vooral te richten op beleidsmakers en beslissers in het provinciale speelveld. De NMU informeert over de gevolgen van beslissingen en laat alternatieven zien. De NMU blijft kritisch en oplettend, maar zet de ontwikkeling door naar de rol van samenwerkings- en onderhandelingspartner. Doordat overheden op verschillende terreinen terugtreden, en meer ruimte ontstaat voor particulier initiatief, ontstaan nieuwe kansen waar de NMU op in zal spelen.

De NMU streeft niet alleen naar samenwerking met natuur- en milieuorganisaties, maar zoekt ook strategische samenwerking en coalities met andere maatschappelijke organisaties en met bedrijven. Uitgangspunt is steeds dat positieve resultaten worden geboekt voor natuur, landschap en milieu. De NMU neemt initiatieven tot voorbeeldprojecten om haar doelen te bereiken, en brengt partijen bij elkaar. Waar het terugtreden van de overheid tot ongewenste situaties leidt, zal de NMU 'aan de bel trekken'.

Hoe de NMU te werk gaat, is afhankelijk van een aantal factoren: het onderwerp, het doel dat we willen realiseren en welke stappen we nemen om dat doel te bereiken. De NMU maakt gebruik van een mix van middelen en werkwijzen. Belangrijk blijven advisering, de deelname aan (gebieds)commissies, juridische procedures, de ondersteuning van initiatieven van anderen en het starten van (voorbeeld)projecten. Daarnaast wil de NMU - in samenwerking met andere partijen - nieuwe ontwikkelingen stimuleren en publieksactiviteiten ontwikkelen om de inwoners van de provincie te betrekken. Omdat het werken in projecten een steeds belangrijker onderdeel van het werk wordt, zal op dit punt een verdere professionalisering plaatsvinden.

De NMU werkt als onafhankelijke organisatie met een eigen agenda op zelf gekozen thema's. Die thema's stemmen we natuurlijk af op de politieke en maatschappelijke agenda in de provincie. De NMU voelt zich vrij om thema's te kiezen waarvan wij vinden dat ze belangrijk zijn en bijdragen tot een duurzame provincie.

NMU en de gemeenten

Gemeenten worden voor de NMU steeds belangrijker, als partner en als doelgroep. In de komende jaren wil de NMU meer samenwerken met de gemeenten op het gebied van milieu, ruimtelijke ordening, natuur, landschap, water en verkeer. De NMU wil aansturen op een integrale aanpak van het milieubeleid binnen de gemeenten. De NMU zet zich in om natuur, landschap en milieu bij de gemeenten op de politieke agenda te zetten en te houden.

Trends: de regio, Europa en private partijen winnen aan belang

Decentralisatie en deregulering zijn belangrijke trends in het milieu- en ruimtelijke orderingsbeleid. De rijksoverheid legt meer taken en verantwoordelijkheden bij de provincie en de gemeenten. Ook private partijen krijgen letterlijk en figuurlijk meer ruimte. Daarom is het belangrijk dat de provincie de rol van regisseur op zich neemt. Bijvoorbeeld om te zorgen voor een evenwichtige ontwikkeling van 'rood' en 'groen' in het landelijke gebied, dient de provincie de juiste kaders mee te geven aan de partijen die hier samen invulling aan geven.

Terwijl het regionale niveau belangrijker wordt, vragen internationale problemen en het belang van Europese regels om een grensoverstijgende aanpak. Dit eist van de NMU veel schakelen tussen bestuurlijke niveaus. De NMU moet daarbij steeds alert zijn om nieuwe kansen te signaleren. Voorbeelden zijn de Kader Richtlijn Water, infrastructuur (A6-A9) en de toekomst van het Groene Hart.

Trend: Inwoners zijn betrokken

De betrokkenheid van de inwoners van de provincie Utrecht bij hun directe leefomgeving neemt toe. Zij waarderen een prettige en schone woonomgeving en willen invloed hebben op wat daarmee gebeurt. De NMU speelt hierop in door deze mensen direct bij haar werk te betrekken.

Gebiedsgerichte aanpak

In de afgelopen periode heeft de NMU goede ervaringen opgedaan met gebiedsgericht werken, en daarmee bevredigende resultaten behaald. Actief participeren in gebiedscommissies biedt uitstekende mogelijkheden om aandacht te vragen - en te krijgen - voor onze inhoudelijke speerpunten. Daarbij is een goede samenwerking met het lokale netwerk onmisbaar.

In de komende jaren zet de NMU deze werkwijze voort, waarbij extra aandacht komt voor de verbetering van de milieukwaliteit, het stimuleren van duurzame mobiliteit, stilte en duisternis. De kansen die de ontwikkelingsplanologie biedt worden gezocht en benut. Deze beleidskeuze sluit aan bij de prioriteiten van de provincie Utrecht, die in het streekplan en het milieubeleidsplan inzet op een gebiedsgerichte aanpak. De komende beleidsperiode participeert de NMU in gebiedscommissies van het veenweidegebied, de Heuvelrug, de Gelderse Vallei en het Kromme Rijngebied.

Netwerken

De NMU is een organisatie die op verschillende niveaus haar netwerken heeft en daarvan actief deel uitmaakt.

Landelijk

Op landelijk niveau werkt de NMU in gemeenschappelijke projecten en beleidsbeïnvloeding samen met de andere provinciale Milieufederaties, de Stichting Natuur en Milieu en andere (natuur- en milieu)organisaties. Om de werkzaamheden in de provincie Utrecht zo optimaal mogelijk te kunnen uitvoeren, steunt de NMU de gedachte om te komen tot een Unie van de 12 provinciale natuur- en milieufederaties. De Unie werkt aan gezamenlijke acquisitie en vertegenwoordigt de milieufederaties op landelijk niveau. Inhoudelijke en strategische samenwerking op landelijk niveau zoekt de NMU primair met de Stichting Natuur en Milieu.

Provinciale natuur- en milieuorganisaties

De NMU werkt op provinciaal niveau nauw samen met vijf andere natuur- en milieuorganisaties: het Utrechts Landschap, Landschapbeheer Utrecht, IVN Consulentenschap Utrecht, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Deze zogenoemde 'Oostbroekorganisaties' gaan strategische samenwerkingsverbanden aan op provinciale natuur- en milieuthema's, waarbij de NMU vaak functioneert als aanspreekpunt en een coördinerende rol vervult.

Andere provinciale maatschappelijke organisaties

Zowel op het terrein van beleidsontwikkeling als in voorbeeldprojecten werkt de NMU actief samen met andere provinciale maatschappelijke organisaties in Utrecht. Voorbeelden van deze organisaties zijn de Kamer van Koophandel, de directie Rijkswaterstaat Utrecht, de waterschappen, landbouworganisaties en recreatie-organisaties. Natuurlijk is ook de provincie Utrecht een belangrijke partner voor de NMU.

Het lokale netwerk

Het lokale netwerk van natuur- en milieuvrijwilligers in de provincie Utrecht speelt een belangrijke rol in het werk en de werkwijze van de NMU. Het netwerk bestaat uit vele natuur- en milieuorganisaties en individuen die zich vrijwillig inzetten om natuur, milieu en landschap te beschermen en te verbeteren. Het lokale netwerk levert de NMU informatie over natuur en milieu op lokaal niveau, het is van strategisch belang in de samenwerking en functioneert als klankbord voor de NMU. Omgekeerd informeert en adviseert de NMU het lokale netwerk, bijvoorbeeld over provinciaal en gemeentelijk beleid en strategiebepaling. De NMU en het lokale netwerk zijn beide zelfstandig opererende partijen die samenwerken als dat strategisch handig is. Het lokale netwerk is een levendig netwerk: de samenstelling ervan verandert voortdurend. Steeds ontstaan nieuwe, soms tijdelijke, netwerken rond bepaalde onderwerpen. En er vallen ook netwerken af. Voor de NMU is het van belang om te zorgen voor korte lijnen, zodat we elkaar goed op de hoogte kunnen houden. De NMU gaat actief op zoek naar mensen die net buiten 'de bekende kring' zitten.

Organisatie

Medewerkers en directie

De NMU is een onafhankelijke deskundige natuur- en milieuorganisatie die werkt met professionals. De beleidsmedewerkers zijn generalisten met specifieke deskundigheden en goede communicatieve vaardigheden. Zij zijn in staat om de methode en de inhoud van het werk goed aan te laten sluiten bij actuele ontwikkelingen. De beleids- en projectmedewerkers in de teams 'stedelijk gebied' en 'landelijk gebied' bepalen de prioriteiten en stemmen hun werkzaamheden onderling af.

Binnen het nieuw op te stellen communicatiebeleid zijn de communicatiemedewerkers voortdurend op zoek naar goede vormen om het beleid van de NMU onder de aandacht te brengen bij de verschillende doelgroepen. Het secretariaat is verantwoordelijk voor het goed functioneren van de organisatie; hier is aandacht voor nieuwe ontwikkelingen die ook worden doorgevoerd.

De directie vormt het bestuur van de NMU, is eindverantwoordelijk en heeft belangrijke taken bij de externe vertegenwoordiging en financiële acquisitie. De NMU streeft naar een personele omvang die minimaal gelijk is aan de huidige (10 fte). De NMU investeert actief in de ontwikkeling van haar medewerkers.

Raad van Toezicht en Raad van Advies

De Raad van Toezicht van de NMU stelt het inhoudelijke en financiële beleid vast op voordracht van de directie, en controleert de uitvoering ervan. Specifieke deskundigheden in de Raad van Toezicht zorgen er mede voor dat het beleid van de NMU voorzien wordt van nieuwe impulsen en voeling houdt met maatschappelijke ontwikkelingen. De Raad van Toezicht bestaat uit 11 leden. Het hoofddaccent van de werkzaamheden van de Raad van Advies ligt op het gevraagd en ongevraagd geven van advies aan de directie en Raad van Toezicht. Inzake de samenstelling van de Raad van Toezicht heeft de Raad van Advies een adviserende rol.

Financiën

Het financiële meerjarenbeleid is gericht op het langjarig veiligstellen van de structurele subsidie van de provincie Utrecht, het vasthouden van de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij en het streven naar een programmasubsidie voor de periode 2006-2008. De inzet is verder om de vele kleine projectsubsidies terug te dringen en om te zetten in meer en grotere bijdragen voor projecten. De lijn om meer bedrijfs- en individuele donateurs te werven, wordt in de komende jaren voortgezet.

THEMA: NATUUR IN HET LANDELIJK GEBIED

Werken aan een vitale natuur

De natuur heeft het moeilijk in Utrecht. Door de versnippering van natuurgebieden (door infrastructuur, bebouwing en hekken) hebben tal van planten- en diersoorten moeite om zich te handhaven. De NMU constateert dat de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) langzaam vordert. Het enthousiasme en de daadkracht van de eerste periode nemen af. Nieuwe bestuurders zien niet altijd goed het belang van de EHS: niet voor de natuur en evenmin het maatschappelijk belang.

We constateren een toenemende inzet op particulier natuurbeheer. Dat biedt zeker kansen, maar betekent ook versnippering in het beheer. Daarom is deze aanpak niet voor alle natuurtypen geschikt. Om de EHS echt te laten functioneren als het sterke samenhangende stelsel van natuurgebieden, zoals oorspronkelijk bedoeld, is een lange adem en vernieuwd enthousiasme noodzakelijk.

Een tweede probleem voor de natuur - zowel binnen als buiten de EHS - is dat de omgevingskwaliteit voor veel planten en diersoorten fors onder de maat is. De milieuoedities verbeteren wel langzaam - zo gaat de kwaliteit van het oppervlaktewater vooruit en is de depositie van verzurende stoffen verminderd - maar de ecologisch gewenste milieuoedities worden niet bereikt. Als gevolg daarvan gaan de natuurwaarden nog steeds achteruit.

Een positief punt is de toenemende belangstelling voor natuur bij de inwoners van de provincie. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat veel mensen grote waarde hechten aan een gezonde natuur. Natuurbeschermende organisaties en overheden moeten dit brede draagvlak benutten om de uitvoering van natuurprojecten voortvarend ter hand te nemen.

De NMU wil de aspecten 'stilte' en 'duisternis' meer onder de aandacht brengen. Natuur zonder sturend geluid wordt als rustgevend ervaren: een stil landschap is aantrekkelijker. Eenzelfde redenering gaat op voor duisternis. Ook duisternis maakt de beleving van natuur en landschap waardevoller. Bovendien zijn beide aspecten van belang voor planten en dieren: stilte en duisternis dragen bij aan de biodiversiteit.

Doelen 15 jaar

- De EHS functioneert als een samenhangend stelsel van natuurgebieden. Dit betekent concreet dat de EHS is ingericht en wordt beheerd conform de vastgestelde natuurdoelen, dat de versnippering grotendeels is opgeheven (ecologische verbindingen, robuuste verbindingen) en dat de milieukwaliteit voldoende is voor duurzaam behoud van de natuurwaarden.
- Buiten de EHS zijn de karakteristieke natuurwaarden in het landelijk gebied voldoende beschermd en worden deze verder ontwikkeld.
- De inwoners en bestuurders van de provincie hechten belang aan een vitale natuur in de provincie.

Werkdoelen en werkwijze 2005–2008

- De NMU blijft zich inzetten voor het versterken van de structuur en kwaliteit van de EHS. De NMU legt de nadruk op het realiseren van de noodzakelijke milieukwaliteit (ammoniak, waterpeil, aanpak verdroging, waterkwaliteit), het vasthouden van het ambitieniveau (de natuurdoelen) in de vastgelegde plannen en ontsnippering (faunapassages, maar ook verkeersmaatregelen). Hierbij werkt de NMU intensief samen met de Oostbroekorganisaties, speelt de NMU een actieve rol in de Provinciale Commissie Landelijk Gebied, in de gebiedscommissies en richting Dienst Landelijk Gebied. De NMU onderhoudt goede contacten met de bestuurders en het ambtelijk apparaat van de provincie.
- De NMU richt zich nadrukkelijk op de realisering van de noodzakelijke omgevingscondities om natuurwaarden ook buiten de EHS veilig te stellen, onder meer in gebiedscommissies en door inbreng te leveren voor bestemmingsplannen.
- De NMU zoekt actief naar mogelijkheden om door nieuwe functiecombinaties de natuur te versterken. Waar zich in het landelijk gebied nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voordoen, zoekt de NMU naar aangrijpingspunten om bijvoorbeeld verbindingzones te realiseren of andere manieren om de natuur en het landschap te versterken. Bij deze ontwikkelingsgerichte aanpak staat het zoeken naar kansrijke coalities met andere maatschappelijke organisaties en projectontwikkelaars voorop (zie thema ruimtelijke ontwikkelingen).
- De NMU stimuleert dat bestemmingsplannen de natuur voldoende beschermen en ruimte bieden aan de mogelijkheden voor natuurontwikkeling. Afhankelijk van de relevantie gebeurt dit in een begeleidingsgroep, in vooroverleg en/of door middel van adviezen richting de Provinciale Planologische Commissie.
- De NMU draagt actief bij om de natuur en de EHS hoger op de bestuurlijke agenda te zetten. Daarnaast wil de NMU samen met andere organisaties de versterking van de natuur - en de opgaven die daar liggen - op een aansprekende manier zichtbaar maken voor de bewoners van Utrecht.
- De NMU brengt de waarden 'stilte' en 'duisternis' onder de aandacht van de inwoners en de bestuurders van Utrecht en zet in op een zoneringsplan voor stilte en duisternis voor de hele provincie.

THEMA: DUURZAME LANDBOUW

Boer als beheerder

De rol van de landbouw in Utrecht als prominente economische drager van het landelijke gebied staat onder druk. De NMU stimuleert veranderingen in de agrarische sector in de richting van een duurzame landbouw. We streven naar landbouwmethodes die het milieu zo min mogelijk vervuilen, natuurwaarden versterken, zorgvuldig omgaan met grondstoffen en energie (bijvoorbeeld in het transport van producten en grondstoffen), werken zonder gentech en rekening houden met dierenwelzijn.

Een ander speerpunt van de NMU is om de functie van de landbouw te versterken bij het behoud van het landschap en bij het beheer van natuurwaarden en de bufferzones rond de natuurgebieden.

Europese regelgeving biedt nieuwe kansen om de landbouw in Utrecht duurzamer te maken. Zo zijn er diverse mogelijkheden voor 'marginale' gebieden. Dat zijn gebieden waar de landbouw door natuurlijke omstandigheden weinig lucratief is, maar wel een grote bijdrage levert aan natuur- en landschapskwaliteiten. Met name in de veenweidegebieden en in het Langbroekerweteringgebied doen zich kansen voor.

Doelen 15 jaar

- Duurzame landbouw is gerealiseerd op het grootste deel van de landbouwgronden in de provincie Utrecht. Wanneer dit nog niet (volledig) bereikt is, is duidelijk hoe deze situatie op afzienbare termijn wordt gerealiseerd.
- De boer is erkend in zijn rol als 'beheerder van het landelijk gebied'. De agrarische bedrijfsvoering is veel nadrukkelijker afgestemd op het versterken van natuur- en landschapswaarden en een goed waterbeheer; boeren krijgen betaald voor deze groene en blauwe diensten.

Werkdoelen en werkwijze 2005–2008

- De NMU stimuleert de ontwikkeling van duurzame landbouw in de provincie Utrecht, door in te zetten op bevordering van biologische landbouw en het gebruik van streekproducten, en door te bevorderen dat methoden uit de biologische landbouw worden overgenomen in de gangbare landbouw.
- De NMU stimuleert de afzet van biologische producten en streekproducten in Utrecht, bijvoorbeeld via catering, horeca, basisscholen en kinderdagverblijven. Daarbij wordt zo veel mogelijk samengewerkt met regionale en lokale organisaties van producenten en afnemers.
- Om ook in het rijksbeleid ruimte te creëren voor stimulering van biologische en duurzame landbouw, wordt samengewerkt met andere Milieufederaties, Stichting Natuur en Milieu en andere partijen.
- De provinciale en de landelijke overheden worden gestimuleerd tot actie om biologische landbouw te bevorderen via beleid op de ruimtelijke ordening.
- De NMU levert een actieve inbreng in het provinciale landbouwbeleid, onder meer bij de totstandkoming van nieuwe nota's op het terrein van landbouw en plattelandsbeleid.
- De NMU bevordert het debat over de vraag hoe de rol van agrariërs als beheerder van natuur- en landschapswaarden in het landelijk gebied concreet versterkt kan worden, onder meer via contacten in het gebied en gebiedsfonds.
- De NMU stimuleert de totstandkoming van een brede coalitie van natuur- en landbouworganisaties die concrete plannen maakt voor groene en blauwe diensten en de instelling van een gebiedsfonds, en die voor uitvoering van deze plannen zorgdraagt.
- De NMU ontwikkelt gerichte activiteiten om het bestuurlijk draagvlak voor groene diensten en een gebiedsfonds te vergroten bij provincie, gemeenten en waterschappen. De NMU wil aandacht vragen voor het weg nemen van belemmeringen in het nationaal en Europees beleid.

THEMA: GROEN ROND DE STAD

Natuur

om de hoek

De grote steden maakten in de afgelopen decennia een snelle groei door, waarbij veel groen is verloren gegaan. Tegelijkertijd bleef de realisatie van nieuwe groene recreatiegebieden sterk achter bij de groei van de stad. Het is wetenschappelijk vastgesteld dat natuur en recreatie in het buitengebied een positieve invloed heeft op de geestelijke en fysieke gezondheid en op het welbevinden van de mens. Ander onderzoek beschrijft een toenemende behoefte aan groene gebieden dichtbij huis. Mensen trekken er vaker op uit en zoeken ontspanning in de natuur. Hier is dus sprake van een toenemende kloof tussen de feitelijke en de gewenste ontwikkeling.

De NMU richt zich de komende jaren samen met collega-organisaties op versterking van het groen rond de stad. Doelen zijn de ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden, een fraai en goed toegankelijk landschap en de realisatie van recreatieve verbindingen tussen stad en omgeving. Daarnaast zetten wij ons in om de uitvoering van lopende en geplande groenprojecten te versnellen: vaak is niet het tekort aan plannen het probleem, maar de voortgang bij de uitvoering.

De stadsgewesten Amersfoort en Utrecht kunnen rekenen op speciale aandacht, omdat deze ook in de komende jaren te maken hebben met een forse woningbouwopgave. Beide gemeenten hebben (financieel) belang bij het bouwen van woonwijken en industrieterreinen. De NMU pleit daarbij voor zorgvuldig ruimtegebruik. Dat betekent niet: kiezen voor de goedkoopste oplossing - bouwen in de groene oases in en om een stad -, maar gebruik maken van de mogelijkheden binnen de bestaande bebouwingsgrenzen. Op veel plaatsen in de stad is voldoende ruimte beschikbaar.

Doelen 15 jaar

- De groenprojecten rond Amersfoort en Utrecht zijn gerealiseerd en zijn ruimtelijk beschermd in het (gemeentelijke) beleid.
- Rond Amersfoort en Utrecht bestaat een samenhangende structuur van natuurgebieden en aantrekkelijke landschappen, die goed bereikbaar is voor mensen uit de stad.
- Beide gemeenten hanteren een checklist voor zorgvuldig ruimtegebruik als zij willen bouwen of herstructureren.

Werkdoelen en werkwijze 2005–2008

- Samen met de Oostbroekorganisaties (en bij de stad Utrecht het Milieucentrum Utrecht) stimuleren van de gemeenten Utrecht en Amersfoort om de realisatie van de groenstructuur rond de steden voortvarend aan te pakken. NMU vervult een coördinerende rol. De nadruk ligt op het enthousiasmeren van bestuurders, zodat zij een trekkersrol op zich nemen in de planuitvoering, en een heldere taakverdeling tussen Bestuur Regio Utrecht, provincie en gemeenten.
- 'Niet bouwen in het groen' op de politieke agenda, ook als item voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2006. Stimulering van zorgvuldig ruimtegebruik en waar nodig procedures aanspannen tegen bouwplannen die groengebieden aantasten.
- Stimuleren dat er een goed integraal plan komt voor het gebied ten noorden van de Laak in Amersfoort, en de realisatie van een groen uitloopgebied.
- Waar een tekort aan middelen de oorzaak is van stagnatie bij de realisatie van gebiedsplannen, zoekt de NMU brede coalities om nieuwe financieringsconstructies van de grond te krijgen.

THEMA: RUIMTE VOOR SCHOON WATER

Integrale aanpak van verdroging en vervuiling

Volgende schoon water is noodzakelijk voor een rijke natuur, een fraai landschap en een gezond milieu. Dat is ook goed voor de mens. De uitgangspunten van de NMU bij haar visie op de waterproblematiek komen overeen met die van het door de overheid geformuleerde waterbeleid voor de 21e eeuw (WB21).

Belangrijk is het voorzorgsprincipe: problemen niet afwentelen in ruimte of tijd, maar aanpakken bij de bron. Regenwater moet zo veel mogelijk vast worden gehouden en lokaal worden benut; pas als dat niet lukt is het aan- of afvoeren van water aan de orde.

Een ander principe is 'meer ruimte voor water', waarin water veel meer sturend wordt bij de ruimtelijke inrichting. Daarbij gaat het niet alleen om het voorkomen van wateroverlast, maar ook om het tegengaan van verdroging en het verbeteren van de waterkwaliteit. De NMU ziet de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) als belangrijk instrument om de waterkwaliteit en -kwantiteit flink te verbeteren.

Doelen 15 jaar

- De Kaderrichtlijn Water is uitgewerkt voor Utrecht en leidt tot concrete resultaten. De waterkwaliteit in Utrecht voldoet in natuurgebieden aan de eisen die de natuur stelt (de zogeheten Goede Ecologische Toestand). Dankzij de aanpak van diffuse bronnen is het water ook buiten de natuurgebieden schoon genoeg voor kwetsbare planten en dieren.
- De inwoners en de bestuurders van de provincie zijn beter bekend met de verdrogingsproblematiek en zijn bereid maatregelen te treffen om dit aan te pakken. De eerste concrete maatregelen, zoals afkoppeling van de regenwaterafvoer van de riolering, zijn genomen.
- Achterstallig onderhoud van waterbodems (baggeren) is op verantwoorde wijze weggewerkt.

Werkdoelen en werkwijze 2005–2008

- De NMU stimuleert dat de uitwerking van de KRW hoog op de bestuurlijke agenda blijft staan, en dat de doelen die daarin worden vastgesteld voldoende schoon water voor de natuur garanderen.
- De NMU levert als trekker en in samenwerking met de terreinbeherende organisaties een actieve inbreng bij de totstandkoming van de stroomgebiedbeheersplannen.
- De NMU start in samenwerking met andere maatschappelijke partijen een voorbeeldproject om de kansen van de KRW te laten zien.
- De NMU motiveert de waterbeheerders om vervuiling door diffuse bronnen aan te pakken. Speerpunten zijn het terugdringen van het gebruik van metalen in de bouw en van chemische bestrijdingsmiddelen in de landbouw, en de aanpak van riooloverstorten.
- De NMU zoekt kansen om verantwoorde verwerkingsmethoden voor bagger te stimuleren.
- Om de verdroging terug te dringen, zoekt de NMU koplopergemeenten op de Utrechtse Heuvelrug om met hen uitvoeringsprojecten te starten die zijn gericht op het afkoppelen van de regenwaterafvoer van het rioolstelsel.
- Uiterlijk in 2008 staan er 10 grondwatermeters in de provincie, met bijbehorend educatief materiaal. Aan de plaatsing worden communicatieactiviteiten gekoppeld over het belang van voldoende schoon water.
- De NMU stimuleert de provincie om uitvoering te geven aan de bestrijding van de verdroging.
- De NMU werkt intensief samen met het lokale, provinciale en landelijke netwerk op het gebied van water en coördineert op provinciaal niveau het contact met de groene waterschapsbestuurders.

THEMA: RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN IN HET
LANDELIJK GEBIED

Nieuwe dragers voor een groen Utrecht

Een belangrijke trend in het ruimtelijk beleid is die van decentralisatie en deregulering. Het Rijk stuurt en controleert minder, terwijl provincies en gemeenten meer bevoegdheden krijgen bij ruimtelijke ontwikkelingen. De VROM-Inspectie laat de toetsing van ruimtelijke plannen over aan de provincie. De nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening gaat waarschijnlijk nog een stap verder: de toetsing van bestemmingsplannen door de provincie vervalt. Een andere trend is de verschuiving van toetsings- naar ontwikkelingsplanologie. De overheid gaat actiever nieuwe ontwikkelingen stimuleren en regisseren, en geeft ook meer ruimte aan private initiatieven.

Hoe deze trends in de praktijk zullen uitwerken, is nog niet duidelijk. Maar het is wel helder dat ze leiden tot bedreigingen én kansen voor een goed ruimtelijk beleid. Dit vraagt om een actieve rol van de NMU op verschillende fronten. Een 'groene vinger aan de pols' bij gemeentelijke plannen zal meer dan ooit nodig zijn, omdat de toetsende rol van provincie en rijk veel zwakker wordt. En ook bij planontwikkeling is een sterke groene vertegenwoordiger nodig. De NMU wil ervoor zorgen dat goede integrale plannen worden gemaakt en uitgevoerd, waarin voor natuur en landschap daadwerkelijk winst wordt geboekt.

Doelen 15 jaar

- De groene kernkwaliteiten van Utrecht (de kenmerkende landschappen met karakteristieke natuurwaarden) zijn veiliggesteld en worden versterkt door de uitvoering van integrale ontwikkelingsgerichte plannen.
- Nieuwe economische dragers spelen daarbij een belangrijke rol, evenredig investeren in rood en groen is vanzelfsprekend.
- Gemeenten beschermen en versterken de groene ruimte.

Werkdoelen en werkwijze 2005–2008

- De NMU neemt initiatieven voor voorbeeldprojecten rond 'rood voor groen' en zoekt daarbij naar nieuwe coalities met private partijen, maatschappelijke organisaties en overheden.
- De NMU wordt door anderen gezien als een 'logische partner' bij ontwikkelingsplanologie.
- NMU is mede-aanjager voor een integraal plan voor de groen-blauwe ontwikkeling van Rijnenburg, met nieuwe economische dragers. Als er woningbouw wordt toegestaan, is dat een onderdeel van dit integrale plan.
- De NMU draagt actief bij aan de planuitwerking van de robuuste verbindingen Heuvelrug-Veluwe en Natte As, waarin door functiecombinaties (rood, groen en blauw) ruimte komt voor extra nieuwe natuur.
- De NMU is actief lid van gebiedscommissies waarin nieuwe initiatieven worden genomen en uitgevoerd.
- De NMU volgt selectief de gemeentelijke ruimtelijke planvorming. Op basis van een 'quick scan' wordt bij de start van elk nieuw plan bepaald of en hoe daarin een actieve rol wordt gespeeld (in klankbordgroep of reactief). Daarbij wordt intensief samengewerkt met het lokale netwerk. Waar nodig worden procedures gevolgd.
- De NMU heeft speciale aandacht voor de groei van kleine kernen: de NMU zal 'organisch groeien' stimuleren, zoals dat is uitgewerkt in het netwerkproject van de Milieufederaties.
- De NMU geeft de provincie en de gemeenten in het licht van de nieuwe planologische trends aan welk ruimtelijk beleid nodig is om de Utrechtse landschaps- en natuurwaarden te behouden.

THEMA: INFRASTRUCTUUR

Barrières weg!

Infrastructuur voor de auto is zeer nadrukkelijk aanwezig in de provincie Utrecht. Dat heeft grote gevolgen voor mens en natuur. Voorbeelden zijn de versnippering van (natuur)gebieden, het forse ruimtebeslag en de uitstoot van schadelijke stoffen. Regionale partijen in Utrecht, waaronder provincie en BRU, zijn wel op zoek naar slimmere oplossingen, maar houden intussen de aanleg van nieuw asfalt niet tegen. De NMU kiest ervoor om het vraagstuk rond nieuwe en extra infrastructuur pro-actief te benaderen vanuit de waarden die we als organisatie willen beschermen.

Voor het buitengebied zet de NMU in op duisternis, stilte, grote aaneengesloten en schone natuurgebieden, en mogelijkheden om het landelijk gebied wandelend en fietsend goed te kunnen bereiken. In de stad vertaalt zich dat naar stille nachten, gezonde lucht en een goede verbinding tussen stad en land.

De aanleg van een rondweg wordt vaak gezien als de beste aanpak van de leefbaarheidproblemen die ontstaan door de toename van het autoverkeer in de dorpskern. Helaas leiden rondwegen vaak tot nieuwe problemen zoals ongewenste bebouwing, verdere versnippering, meer geluidsbelasting en meer vervuiling. De NMU wil daarom op zoek naar andere oplossingen. Alternatieven voor de aanleg van een rondweg zijn bijvoorbeeld het omleggen van de routes voor het vrachtverkeer, verlaging van de snelheid en herinrichting van kruispunten om de doorstroming en verkeersveiligheid te verbeteren.

Doelen 15 jaar

- De infrastructuur van rijks- en provinciale wegen is niet uitgebreid. De barrièrewerking voor de natuur van de bestaande infrastructuur is substantieel teruggedrongen.
- OV-verbindingen zijn zodanig verbeterd, dat bus en trein een aantrekkelijk alternatief vormen voor de auto.
- De bereikbaarheid van het landelijk gebied voor wandelaars en fietsers is sterk verbeterd door de aanleg van passages die infrastructuurle barrières doorbreken.
- Wanneer rondwegen noodzakelijk zijn, worden deze zorgvuldig aangelegd en leiden ze niet tot ongewenste bebouwing, verdere versnippering, geluidsbelasting en vervuiling.

Werkdoelen en werkwijze 2005–2008

- De NMU stimuleert de totstandkoming van een 'groene agenda' voor het hele wegennet in Utrecht. Daarin is aangegeven hoe en waar de infrastructuur binnen de randvoorwaarden van natuur, milieu en landschap kan functioneren.
- De NMU gaat aan de slag met drie locaties uit de groene agenda om daadwerkelijk verbetering te realiseren. Hierbij wordt actief samengewerkt met het lokale netwerk en met de terreinbeherende organisaties.
- De NMU stimuleert onderzoek naar alternatieven voor geplande rondwegen en voert hierover overleg met gemeenten en provincie.

Gezond verstand, gezond verkeer

Duurzame mobiliteit houdt in dat reizigers zich op een schone en veilige manier kunnen verplaatsen, in combinatie met een goede bereikbaarheid van alle bestemmingen voor iedereen. De NMU gaat hier actief aan werken. Het accent ligt op vermindering van de emissies door het autoverkeer. De uitstoot van auto's is op lokaal niveau schadelijk voor de gezondheid. Op mondiale schaal zijn de uitlaatgassen medeverantwoordelijk voor de klimaatverandering. Ook andere negatieve effecten van het verkeer, zoals licht- en geluidhinder en onveiligheid, zijn aanleiding om in actie te komen.

De emissies van het autoverkeer kunnen worden teruggedrongen door minder autokilometers te maken (bewust gedrag met gezond verstand) en door de introductie van schonere voertuigen (gezond verkeer met schone techniek). Juist in de provincie Utrecht met z'n vele gereden autokilometers, loont het om dat aantal terug te dringen. Ook het verlagen van de snelheid draagt fors bij aan schonere lucht. Helaas zien overheden, bedrijven en burgers automobilititeit veelal als een verworvenheid zonder beperkingen. De NMU beschouwt het als uitdaging om dit te doorbreken.

Doelen 15 jaar

- De luchtkwaliteit in de provincie Utrecht voldoet aan de Europese norm.
- Overheden hebben een breed pakket maatregelen genomen om duurzame mobiliteit mogelijk te maken (schone voertuigen en brandstoffen, voorrang voor schone mobiliteit).
- Duurzame mobiliteit is vanzelfsprekend voor een belangrijk deel van de inwoners en bedrijven, en wordt door hen ook toegepast.
- De overlast van geluid met een gevelbelasting van meer dan 50 dB komt in Utrecht praktisch niet meer voor.

Werkdoelen en werkwijze 2005–2008

- De NMU stimuleert 10 gemeenten met de meeste luchtverontreiniging tot het opstellen van een luchtkwaliteitsplan.
- De NMU stimuleert de invoering van kilometerheffing en de invoering van het '80 km-regiem' rond de steden Utrecht en Amersfoort.
- De NMU activeert 15 gemeenten om gebruik te maken van een 'milieu-benchmark' (zie www.verkeerenmilieu.nl).
- De NMU stimuleert provincie en gemeenten om de uitstoot te beperken van wagenparken van bedrijven op basis van milieu-, energie- en klimaatregelgeving. In dit kader reikt de NMU jaarlijks de 'Prijs der Vervoering' uit.
- De NMU stimuleert overheden om randvoorwaarden te scheppen, die gunstig zijn voor duurzame mobiliteit.
- De NMU verleidt enkele grote bedrijven en organisaties om aan de slag te gaan met bewust mobiliteitsgebruik: de inzet van schonere voertuigen en bewust verplaatsingsgedrag.
- De NMU informeert inwoners over milieuvriendelijke mogelijkheden en stimuleert hen daarvoor te kiezen.
- De NMU stimuleert op uiteenlopende wijzen duurzame vormen van vervoer, zoals het openbaar vervoer en de fiets. Daartoe wordt het lokale netwerk van mobiliteitsgroepen uitgebreid.
- De NMU stimuleert vervoermanagement bij bedrijven en overheden. Daarvoor start een pilotonderzoek naar de kosteneffectiviteit van de invoering en het gebruik van schone voertuigen en openbaar vervoer.

THEMA: KLIMAAT EN DUURZAME ENERGIE

Lokaal voor mondiaal

Klimaatverandering is een urgent probleem dat zowel dichtbij huis als op mondiale schaal zichtbaar wordt. De opwarming van de aarde is niet meer te voorkomen, maar nog wel te beperken. Gelukkig dringt dat inzicht door bij een toenemend aantal politici en beleidsmakers, en krijgt het onderwerp steeds meer aandacht. Internationale plannen voor de vermindering van de CO₂-uitstoot worden vertaald naar maatregelen op nationaal en provinciaal niveau. Ook de provincie Utrecht heeft in haar nieuwe Provinciaal Milieubeleidsplan (PMP) maatregelen opgenomen op het gebied van energiebesparing en alternatieve energiebronnen.

De NMU ziet diverse kansen voor de toepassing van duurzame energie en voor energiebesparing, waarmee vermindering van de CO₂ uitstoot is te realiseren. Zij wil overheden, bedrijven en inwoners van de provincie daar actief bij betrekken. Immers, iedere kilo CO₂ die niet wordt uitgestoten, draagt bij aan een schonere en koelere atmosfeer.

Doelen 15 jaar

- Het energieverbruik door bedrijven en consumenten in de provincie Utrecht is met minimaal 15% verminderd ten opzichte van 2005.
- Overheden hebben voorwaarden gecreëerd waardoor energiebesparing aantrekkelijker wordt voor bedrijven en inwoners.
- De provincie en de gemeenten in Utrecht gebruiken duurzame energie voor de gehele eigen behoefte.

Werkdoelen en werkwijze 2005–2008

- De NMU stimuleert initiatieven die leiden tot minder energieverbruik, geeft inwoners voorlichting en organiseert debatten over dit onderwerp.
- In overleggen en door beïnvloeding stimuleert de NMU de provincie en de gemeenten om te komen tot concrete resultaten op het gebied van energiebesparing en duurzame energiebronnen.
- De NMU werkt samen met bedrijven om energiebesparing te bereiken. Hierbij worden energiebedrijven relevante samenwerkingspartners.
- De NMU stimuleert in samenwerking met het lokale netwerk de totstandkoming van projecten voor duurzame energiebronnen op meerdere locaties in de provincie (windenergie, schone biomassa, zonne-energie).

THEMA: ZORGVULDIG RUIMTEGEBRUIK

Kansen benutten spaart het buitengebied

Overheden kiezen er in Utrecht nog veelvuldig voor om nieuwbouw van woningen en de aanleg van bedrijventerreinen te realiseren in het buitengebied. Dit gaat ten koste van het open landelijk gebied, dat juist van belang is voor natuur, cultuur en recreatie. Uit onderzoek en praktijkervaringen blijkt dat er binnen de bebouwde kom veel mogelijkheden zijn om de benodigde woningen te bouwen. De NMU wil dat die mogelijkheden worden benut om het buitengebied te sparen, en stimuleert daarom de invoering van andere procedures en het aanwenden van meer creativiteit. De NMU wil dat de overheden zorgvuldig ruimtegebruik gaan eisen, zowel op bedrijventerreinen als in de woningbouw.

Doelen 15 jaar

- Het principe van zorgvuldig ruimtegebruik wordt zowel in de woningbouw als op bedrijventerreinen toegepast in een groot aantal gemeenten, waaronder Utrecht en Amersfoort.

Werkdoelen en werkwijze 2005–2008

- De NMU stimuleert gemeenten om de kansen voor zorgvuldig ruimtegebruik te benutten. De NMU draagt samen met gemeenten actief bij aan het vergroten van het draagvlak bij de betrokken partijen.
- De NMU stimuleert gemeenten om het principe van zorgvuldig ruimtegebruik op te nemen in gemeentelijke en regionale plannen. De provincie heeft hierbij een duidelijke regisserende rol.
- De NMU laat zien en ervaren dat zorgvuldig ruimtegebruik noodzakelijk én haalbaar is. Daartoe organiseert de NMU excursies, workshops en stadsgesprekken. Voor de diverse doelgroepen worden 'kansenkaarten' opgesteld. In samenwerking met architecten worden in verschillende gemeenten werkateliers georganiseerd.
- De NMU stimuleert via de Kamer van Koophandel, bedrijfsverenigingen en de gemeenten dat bestaande bedrijventerreinen duurzaam worden geherstructureerd. De betrokken partijen worden middels excursies bij elkaar gebracht.
- De NMU stimuleert het zorgvuldig en verantwoord organisch groeien van kleine kernen in het landelijk gebied. Hiertoe worden met behulp van goede voorbeelden workshops georganiseerd voor gemeentebesturen, gemeenteraden en betrokken bewoners.

NMU EN...

... de gemeenten

Gemeenten worden voor de NMU steeds belangrijker: als doelgroep en als partners. Door decentralisatie van wetgeving komen meer taken en bevoegdheden bij de gemeenten te liggen. Dat geldt zeker voor ruimtelijke ordening en milieubeleid. Voor de NMU biedt de grotere beleidsvrijheid van gemeenten kansen hen te helpen bij het voeren van een ambitieus beleid. Daarnaast is het een reden om gemeenten kritisch te blijven volgen. Een belangrijk aandachtspunt zijn de Europese richtlijnen, die rechtsreeks op gemeenten van toepassing zijn.

In het gemeentelijke milieubeleid is een trend waarneembaar van 'dwang' (wettelijke kaders, top-down) naar 'kans' (lokale ambities, bottom-up). De recente invoering van het duale systeem biedt kansen om meer actie te ondernemen in de richting van gemeenteraden of individuele raadsleden en -fracties. Bovendien verwachten gemeenten van ons een actieve rol: als wij hen niet opzoeken, zoeken zij ons wel op.

Werkwijze

De NMU onderhoudt contacten met de gemeenten op diverse werkvelden, waaronder water, verkeer, ruimtelijke ordening en milieu. De NMU moet daarbij zorgen voor een goede afstemming tussen de taken van de medewerkers en de activiteiten die zijn gericht op gemeenten. Daarom is het van belang dat hiervoor bij de NMU een herkenbaar aanspreekpunt is.

De NMU wil intensiever contact leggen met de gemeenteraadsleden. De raad bepaalt immers de kaders voor het beleid, dat de wetgevers vervolgens uitvoeren. Naar verwachting zal de NMU de raadsleden in de toekomst vaker van integraal advies moeten dienen. In het project Rond

de tafel met de raad! (2004) is een start gemaakt met het werken met gemeenteraadsleden.

Voorbeelden van werkwijze en activiteiten van de NMU richting gemeenten zijn:

- Advisering
- Stimuleren, goede voorbeelden laten zien
- Agenderen van onderwerpen, bijvoorbeeld via raadsleden
- Partijen bijeen brengen en aanzetten tot samenwerking
- Samenwerking met het lokale netwerk
- Werken aan doelen uit het provinciaal milieubeleidsplan (PMP) in de vorm van uitvoeringsprojecten.

NMU EN...

... het lokale netwerk

De NMU vormt de schakel tussen het landelijke en provinciale beleid en het lokale beleid. De NMU informeert het lokale en provinciale netwerk door middel van informatiebijeenkomsten en cursussen of via de nieuwsbrief en de website. Bij thema's en onderwerpen die een duidelijke lokale component hebben, is de mening en de deskundigheid van het lokale netwerk zeer belangrijk. Dit geldt met name voor ruimtelijke onderwerpen, zoals windmolens, infrastructuur en bouwen. De NMU beschouwt het niet als haar taak om lokale organisaties organisatorisch te ondersteunen. Daarvoor zijn er in de provincie Utrecht genoeg andere mogelijkheden.

Werkwijze

De NMU wil de actieve vrijwilligers in het lokale netwerk gericht betrekken bij inhoudelijke activiteiten. Daartoe wordt een relatiebestand opgezet van mensen die betrokken zijn (geweest) bij activiteiten van de NMU. Die betrokkenheid kan variëren van deelname aan een cursus of een informatieavond tot het actief functioneren binnen een lokale groep of deelname aan een NMU-activiteit.

De aanleg van het relatiebestand is een stevige investering. De eerste stap is een uitgebreide inventarisatie van de huidige relaties; daarna moet dit bestand voortdurend actueel worden gehouden. De NMU garandeert hierbij een goede bescherming van de privacy.

NMU EN...

... de inwoners van de provincie Utrecht

De NMU heeft zich in voorgaande beleidsplannen nadrukkelijk gericht op 'het maatschappelijk middenkader'. Beleidsbeïnvloeding is een belangrijke taak van de NMU. Belangrijke doelgroepen zijn beleidsmakers en -beslissers, zowel bij overheden als bij andere belangenorganisaties en maatschappelijke organisaties. De NMU richtte zich niet of nauwelijks rechtsreeks op de inwoners van de provincie Utrecht.

In het beleidsplan 2005-2008 kiest de NMU ervoor om haar werk meer zichtbaar te maken en zich daarbij ook te richten op de inwoners van Utrecht. De NMU vindt het belangrijk om een bredere groep mensen bij haar werk te betrekken, naast de mensen die zich al betrokken voelen bij natuur en milieu en die bijvoorbeeld in het lokale netwerk actief zijn.

Werkwijze

De NMU onderscheidt diverse subdoelgroepen binnen de inwoners van Utrecht. Afhankelijk van het thema en het doel wordt bepaald hoe de NMU de inwoners benadert en op welk deel van de inwoners de NMU zich richt.

- Algemeen informeren: laten zien wat we doen en wie wij zijn. Deze benadering kan mede gericht zijn op het werven van donateurs.
- Gericht betrekken van inwoners bij thema's of

projecten. Binnen het werk van de NMU leent een aantal onderwerpen en projecten zich voor actieve betrokkenheid van inwoners.

- Beantwoorden van specifieke vragen over natuur en milieu in de provincie Utrecht. Voor de beantwoording van vragen die daar buiten vallen, wordt doorverwezen naar informatie die elders beschikbaar is (websites, telefoonnummers).

www.nmu.nl

Wilt u actuele informatie over het werk van de NMU? Kijk dan op onze website www.nmu.nl of neem een abonnement op de maandelijkse (digitale) **NMU Nieuwsbrief**.

Bent u inwoner van de provincie en staat u achter het werk van de NMU? Of bent u als bedrijf of organisatie betrokken bij ons werk? U kunt de NMU ondersteunen in haar werk en **donateur** worden. Kijk voor meer informatie op de website of neem contact op met de NMU.

Natuur en Milieufederatie Utrecht

Emmalaan 41
3581 HP Utrecht
t: 030 - 254 44 57
f: 030 - 252 34 39
e: info@nmu.nl
i: www.nmu.nl

Het werk van de NMU wordt voor een belangrijk deel mogelijk gemaakt door de Nationale PostcodeLoterij.

